

Tisza Istvánról érdemes kis élet- és jellemrajzi vázlatot írt és adott ki a Tisza István- emlékbizottság megbízásából Szász Károly. Nagy vonásokban megrajzolja Tisza arczképét: fiatalok éveit, fölépését a politikai pályán, küzdelmeit és közben képet ad nemcsak egyéniségéről, hanem eszméiről is, amelyek a közpályán való szereplését irányították. A kis munka értékét az a szeretet adja meg, amelylyel írja Tisza iránt viseltetik, ez melegíti át hangját s ezen keresztül jut hőse alakjának megértésig. Gyakran beszél a személyes visszaemlékezés hangján, olyan dolgokról, melyeknek tanuja és részese volt s általában megérik minden során, hogy nem holt betűkön és könyvtári adatokon keresztül szemléli az alakot, a kőről ír, hanem a kortárs, sőt munkatárs és jóbarát szemével figyelt meg s a mit elmond róla, az mind életnek fontos élménye volt. A Tisza fényképével díszített füzetet az Athenaeum adta ki; ára 18 korona.

Gróf Bethlen Margit új könyve. Két kis regény van gróf Bethlen Margitnak új könyvében. Majd a czime az egyiknek, *A város a másiké*. Az egyik érzelmes történet egy nőről, a ki teljesen passzív, ábrándban élő lény, az élet szépségei és örömei elsuhanak mellette, megmutatják magukat neki, szíjják örök sóvárgását és aztán eltűnnek, mert neki soha sincs annyi akarata, hogy utánuk nyúljon. Az életből is úgy megy ki, mikor épen először valami cselekvésre, a szerelem után indulásra határozta magát, mint valami árnyék. Ezt a női típust az író sok finomsággal és gyöngédséggel, formában is eléggé összefogva írta meg és többnyire el tudja kerülni a legnagyobb veszedelemet, a szentimentalizmust. *A város* című kis regényben is sok a jó vonás. Magva egy falusi úriasszony tragédiája, a ki makacsul ragaszkodik a falusi röghöz és sorba mind elragadja tőle mind azokat, a kiket szeret, a gazdagabb, viharosabb és csillogóbb életet ígérgető város. A téma jól van megfogva, de kissé hézagosan, sőt homályosan megírva, az író formai készsége itt nem olyan biztos, mint az első történetben. A kötetet a Singer és Wolfner cég adta ki.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Csépfalvi *Marsalkó* Gusztáv nyug. városi főpénztári ellenőr, 84 éves korában Nyiregyházán. — *Mihola* László 77 éves korában Monoron. — *Farkas* Mihály nagygeresdi ág. h. ev. lelkész, a soproni alsó ágostái hitv. evangélikus egyházmegye esperese, 66 éves korában, Nagygeresden. — *Herz* Vilmos királyi tanácsos, az Első Magyar Papiripar r. t. alelnöke és régebben sok esztendőn át volt vezérigazgatója, 71 éves korában Budapesten. — *Kaiser* Gyula kir. kereskedelmi tanácsos, építész és építőmester, 65 éves korában Budapesten. — *Mangold* Armin dr. ügyvéd, 64 éves korában Budapesten. — *Járosi* Sándor szegedi okleveles mérnök, 65 éves korában Budapesten. — *Bruck* Miksa, az ismert interiór festő, 57 éves korában Budapesten. — *Koralek* Emil fővárosi polgári iskolai tanár, 64 éves korában Budapesten. — *Ottó* József dr., tankerületi kir. főigazgató, a Tornatanárok Országos Egyesületének elnöke, 58 éves korában Budapesten.

Özv. hosszufalusi *Hosszufalusi* Gyuláné 71 éves korában Miskolcson. — *Sibirik* Antalné, szül. kislaludi Kislaludy Jolán 74 éves korában Budapesten. — *Schweibert* Andrásné, szül. Schwartz Erzsébet 64 éves korában Budapesten. — *Pap* Józsefné, szül. Makoviczky Gizella Budapesten. — *Entz* Gézáné dr.-né, szül. Krizsó Anna Budapesten.

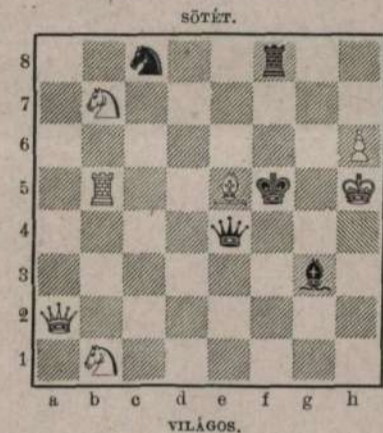
KÖZGAZDASÁG.

Az Országos Fatermelő Részvénytársaság Stein Armin igazgatósági tag elnökele alatt megtartott rendkívüli közgyűlése az igazgatóság összes indítványait egyhangulag magáévá tette, mely szerint a társaság eddigi alaptőkéjét 9 millió koronáról 30 millió koronára emeli fel, miáltal a társaság vagyona tartalékaival együtt 120 millió koronát tesz ki. Az elővételi jog május 31. és június 12. közötti időben a Magyar-Olasz Bank főintézeténél (Nádor-utca 16) gyakorolható. A közgyűlés az igazgatóság új tagjaként beválasztotta: Fónagy Aladár, Goldfinger Oszkár dr., Gross Béla, Spitzer Lipót és Stekl Artur urakat. Szilágyi Miklós részvényes a közgyűlés elismerését és háláját tolmácsolta az igazgatóságnak és különösen Sonnenfeld Lajos vezérigazgatónak, a kinek első sorban az egész tranzakció sikere köszönhető. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen az igazgatóság elnökévé Castiglioni Camillo, társelnökké Pongrácz Rudolf gróf dr.-t, alelnökké Fónagy Aladár és Sonnenfeld Lajos urak választattak meg, míg a vállalat ügyvezető-igazgatójává Stekl Artur, vezértitkárává Lengyel Mihály dr., cégvezetőkké Zoltán Gyula, Ringwald Márk, Stekl Elemér és Blumenthal Vilmos nevezettek ki.

A Coburg Fülöp herceg-féle Bánya- és Kohóművek Rt. közli, hogy 36 K-val váltja be május 29-től a 6. és 7. számú szelvényét a Hazai Bank r. t. főpénztáránál. A társaság alaptőkéjét 26 millió koronára emeli fel. Négy régi részvény egy darab új részvénynek 1210 K-án való átvételére jogosít május 29-től június 8-ig a Hazai Banknál. Az igazgatóságra új tagokul megválasztották: Edward Steer urat Birmingham (Angolország), Pierre Japy urat Feches-Le-Chatel (Franciaország), ifj. Urban Lajos urat (Wien).

SAKKJÁTÉK.

3155. számú feladvány Jakab Árpádtól, Budapest. A „Vasárnapi Ujság” feladványversenyén III. díjjal kitüntetett pályámú.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 3150. sz. feladvány megfejtése K. A. K. Larsen-től. V16.

A 3151. számú feladvány megfejtése.

Világos lépéskényszerben van!

- a) 1. Kaz1 Kb5; 2. Va6
- b) 1. — Kd5; 2. Bb4
- c) 1. — Hc5; 2. Bc5
- d) 1. — fxc5; 2. Ve2
- e) 1. — bxc5; 2. Vb3

A 3152. számú feladvány megfejtése. Fc7.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 4-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *Mindenki azt hallja, a mit megírt.*

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármege-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.).

1000 és 1000 nő és férfi dicséri a Botár-féle hajnövesztőt, mely megakadályozza a hajhullást és az őszülő hajnak visszaadja eredeti szímet. Ára 29 és 30 korona.

Botár-féle szeplokrém az arcon levő szepit, foltot és pattanásokat legkisebbben eltüntet. Ára 30 K.

BOTÁR REGINA kozmetikai intézete Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. sz. I. emelet.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ) A főváros első és legrégebb csipkétisztító, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete.

Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85.

Fiókok: II., Fő-utca 27. IV., Eskü-út 6. Kecskeméti-utca 14. V., Harmad-utca 4. VI., Teréz-körút 39. Andrássy-út 16. VIII., József-körút 2.

Az intézetet kereskedelmi akadémiái növendékeknek különös figyelmébe ajánljuk.

Rhenania-Tanintézet Neuhausen-Schaffhausenban (Svájc)

a volt Schweizerhof nagyszállóban. Az összes szakokat felölelő tanintézet. Külön osztályok minden egyes tanszak részére. Előkészít egyetemre és műegyetemre. Felsőkereskedelmi iskola stb. Kereskedelmi nyelvoktatás. Az intézet állami felügyelet alatt áll. Korlátolt számú növendékek felvételnek.

Előjegyzést már most elfogad, prospektussal és értesítéssel szolgál az igazgatóság és Szalay Ferencz úr, Budapest, IX., Szveteny-utca 21. szám. (Svájci főkonzulátus).

Rézgálicz legprimább, sötétkék, kristályos, 1 kg. — 48 K

Raffia, legprimább, 1 kg. — 72 K

Vörösréz Vermorel-rendsz. permetező 2000 *

Vörösrézből készült mosógutók nagy választékban

SZONTÁGH PÁL rézárúgyár Budapest, IX., Üllői-út 19.

Olvassa a hirdetéseket!

A JÓ PAJTÁS

BENEDEK ELEK GYERMEKUJSÁGA

két nagyobb elbeszéléssel indul az új esztendőben.

Az egyik: Rókané öméltsága a forradalom alatt, a másik: A munka hőse. Amazt *Benedek Elek*, emezt *Lampérth Géza* írta.

Szívet-lelket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok valóságos kincsháza a Jó Pajtás.

Rendes munkatársai: *Abrányi* Emil, *Váradi* Antal, *Vargha* Gyula, *Lampérth* Géza, *Feleki* Sándor, *Kürthy* Emil, *Avar* Gyula, *Mihályffy*né Fái Lenke, *Berényi* Lászlóné, *Tábori* Kornél, *Csanády* Sándor, *Kozma* Imre, *Szekely* Nándor, *Benedek* János stb.

Állandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőktől a gyermekifjúságnak való költeményeket.

A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.

Előfizetési ára negyedévre 10 korona. Egyes szám ára egy korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek

BLOCKNER I. hirdető-irodájában, Budapest, IV., Semmelweis-u. 4

12. SZÁM. 1920. (67. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL BUDAPEST, JUNIUS HÓ 27.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármege-utca 11. Előfizetési ára: az április-júniusi évnegyedre 20 korona. Külföldi előfizetésekhöz a postailag megállapított viteldj is csatolandó. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 3 korona.

GRÓF APPONYI ALBERT BESZÁMOLÓBESZÉDE JÁSZBERÉNYBEN. — JELFY GYULA FELVÉTELE.

KATICZABOGÁR

REGÉNY. — IRTA HAVAS ALISZ.

(Folytatás.)

Aztán élénk csiripolás közben irták az egyes csillagágra a feleleteket.

Az elsőre a neveket.

— Vezetéknévvel kell, jelentette ki valaki. — Mindenki igazi ismerősöket köteles felírni, mondotta más.

— Nem muszáj! — hangzott több felől az ellenmondás.

Volt, a ki tűnődve nézett közben maga elé s a czeruzáját rágta. Volt, a ki elpirult.

Kató mosolygott egész időn át, a mig írta.

— Minek ez nekem? — gondolta. Tán azt az egy nevet írjam minden ágra? Nem.

— Egy ágat üresen kell hagyni, — szolt Berta.

— Tudjuk, hangzott a felelet! Mikor elkészültek, egyik-másik felolvasta.

— Mondok valamit, szólalt meg Póli, — írjunk a két nénié is.

— Helyes! Helyes! Éljen Póli!

És rögtön hozzáfogtak, még négy-négy csillagot készítettek, légből kapott nevekkal.

Ilonka nénié, a komolyabbnak csupa Leventét, Zuárdot, Etelét irtak. Azután ünnepeles küldöttség nyújtotta át a két nénié.

— Ne bántsuk meg őket, hiszen csak jäték, nem tesszük úgyse a párnánk alá, fogadjuk el, sugta Ilus néni Ilonka nénié, de ő hidegen mondta: Köszönöm, nem nekem való ez. Én nem szándékozom férjhez menni.

Ilus néni elfogadta és ha a szobaleány beszéde hiteles, reggel ott voltak a csillagok a párnáján, egyik águk behajtvva. Ha jól emlékszik, az üres ág.

Horváth Erzsé nem feküdt le, hanem a mosdóban virasztott éjfél, hogy akkor felkölttesse a többieket. Zúgolódtak ugyan, mikor föl kellett ébredniök, de mikor szükbe jutott, siettek behajtani mindenik csillag egy ágát vaktában, a sötétben. Reggel aztán volt nagy tárgyalás: — Mi jött neked? Hát neked?

— És te, Kató csak mosolyogsz? Beszélj már!

— Nekem, — felelt Kató nevetve, — Eédes Béla, lakatosmester, Peking 1930.

— Miket irtál össze-vissza, mondta Horváth Erzsé, hisz csak játék, de mégis...

— Te, én ismerem olyan nevet, nincs abban a városban, de még lehet, hangzott föl itt-ott egy-egy józanabb összeállítás után...

És egész napon át, mihielyt lehetett, visszaverték erre a tárgyra, pedig tudták, hogy csak játék, de mégis...

Kató csak nevetett magában. Oh, milyen szamárság... Peking... és a messi évszám... bár mégis, a sokkal bolondabb nevek helyett éppen Fédés Béla...

IX.

— Béla, nem készülsz a mulatságra? — kérdezte Kósné a fiát.

— Semmi kedvem sincs hozzá.

— De kérlek, ez nem járja. Meg kell táncszolnod Zsuzsát, nem vonhatod ki magad.

— Torkig vagyok az efélével.

— Te ajánlottad nekik ezt a penziót, Béla. Tudom, hogy nekem akartál társaságot biztosítani, de ez kötelezettségekkel is jár. Már mint rokonnak is kell menned s virág is kell.

— Hát hiszen igazad van anyám, szolt Kós Béla becsukva a könyvét s kedvetlenül felállt. — Lemegek virágot rendelni.

Katóért elment a szobaleány s már útban voltak a penzió felé. Rózsaszinben lesz Zsuzsa, gondolta Kató, milyen jó volna, ha vihetnének neki pár szál rózsát. Csak futná a pénzből. Még nem is kaptam erre a hónapra...

Odaérték a penzió közelében a virágos

bolthoz. Kirakatában friss Lafrance-rózsák, álomszépek.

Kató belépett a boltba, szemét pillanatra sem vette le a kirakat virágairól.

— Kérem, mi az ára annak a rózsának?

— Már el vannak adva, — felelt üzleti modorban Kató háta mögül valaki. Ez a hang! A lelkes vevő abban a szempillantásban hátat fordított a rózsáknak s a meleg mosolygású Kós Béla állott előtte. Örültek egymásnak. De Kató hamarosan visszafordult a kirakat felé.

— Kérek azokból a rózsákból egy szálát.

— Azok az anyémek, mondta Kós Béla és én nem adok.

— On lovagias ember, kérem vonja vissza vásárlását, hogy én megvehessem az én rózsámat, a többi nem az én dolgom, — felelt vissza Kató, aztán komolyabban hozzátette: Zsuzsának viszem.

Megvette a virágot, Kós az ajtóig kísérte s mikor Kató és a szobaleány kilépett, Kós így szolt: Pardon! még egy percze! Kérem, lassan menjenek, azonnal utólérem — és visszasiétt, hogy még valamit megbeszéljen a virágáros lányval. Azután csakugyan hamar utolérte Katókat s a pár lépést együtt tették meg, Zsuzsa készülődéséről beszélgetve.

Zsuzsa nagyon szép volt rózsaszín felhőben, sötét haja festői elrendezésével. Illett neki az az örm, az a felvilanyozottság, melylyel szépségét élvezte és mulatságában bizakodott. Feltűzte Kató rózsáját.

Virágot hoztak Vártán György nevében.

— Nézd Katiczabogaram, nézd milyen szép és kihúzott két szál gyöngyvirágot s Kató hajába tűzte.

Virágot hoztak, Kós Bélától az egyik, olvasta Aranyossyné.

— S a másik? — kérdezte Zsuzsa izgatottan.

— Az is Kós Bélától, — felelt Aranyossyné csodálkozva.

— Hogy lehet az? — kérdezte Zsuzsa odalépve. — Nini, hisz az egyik Katónak szolt! — És ránézett Katóra mosolyogva s mégis úgy, mint a ki először látja a zavarba hozott kis leányt. Micsoda siker ilyen zsenekorban.

— Tapintatlanság, gondolta Aranyossyné. A bálozó nagy leánynak s ennek a gyermeknek ugyanaz a rózsabokrétája.

— Gyönyörűek! — mondta Zsuzsa újra meg újra megnézve és megszagolva a rózsákat. És nini, ugyanaz a virág, mint a tied! Ugy látszik egy rózsakertben arattok. S újját Kató állá alá támasztva, fölemelte a még mindig zavart arcot s belénézett a harmatos szembe. Aztán két kezébe fogva Kató arcát, hevesen homlokra csókolta. — Igazán örülök, hogy éppen ő volt hozzád ilyen figyelmes! Nagyon meg vagyok vele elégedve.

Már egészen készen voltak, Aranyossyné is jól festett zizegő selyemruhájában, arca derűs és megfiatalodott volt. — Igazi szép mama, sügött össze a személyzet. Megjelent Kósné a fiával, megdicsérték a leányt s az anya szépségét; megérkezett a kocsi, s mert elég enyhe idő volt, Kósné és Kató nyitott ablakból nézték a beszállókat. Zsuzsát, az anyját és Bélát. Integettek, azután a kocsi elrobogott, Kató magához vette azt a szobakulcsot, a melyiket rábíztak s átkísérte Kósnét saját lakásába.

— Csak arra kérem néni, hogy semmiben se zavartassa magát miattam, szolt Kató, mikor leültek.

— Jó, jó, engem nem kell félteni. De magának kis leányom nem fáj, hogy még nem mehet bálba?

— Oh, ez igazán eszembe se jutott. Az-

előtt szerettem táncolni, úgy a leányokkal, de most ez olyan ellentétben volna.

— Mivel?

— Nem szívesen panaszkodom, de hiába, csak eszembe jut rögtön, a mint mulatságról esik szó, hogy... az, hogy a kisöcsém...

Kató eltakarta az arcát s erősen uralkodott magán, hogy föl ne zokogjon, hogy ne is sirjon.

Kósné magához vonta a leány fejét. — Nem értem, miért küzködik ennyire, hogy elfojtsa bánatát, hogy én előttem mért nem engedí szabadon? Hisz én csak megértem. Senkim sincs az egyetlen fiamon kívül, a ki nekem minden... s különben is szeretem a gyermekeket. A kis öcsését éppen nagyon megszerettem. A drága kis angyal! Olyan, mint egy álom, — mondtuk a fiammal. De ne beszéljünk erről, ha ennyire nehezére esik.

— Nem tudok róla beszélni.

— Értem. Hanem Kató, én most megszidom magát.

Kató fölemelte a fejét és fölnegett a néniére.

— Maga nem vigyáz az egészségére.

— Ezt honnan tetszik tudni? Zsuzsától?

— Kósné mosolygott. — Nem, erről saját vén, tapasztalt szemem értesít. Igaz, hogy a tekintete frissebb, a mozdulatai vidámabbak, mint azelőtt, de ezzel engem nem csap be. Soványabb és sápadtabb, mint mikor először láttam. Adja csak ide a kezét. Megnézte ezt valaha jól? Itt, a körmeit és a kezét. Csöp-pet sem rózsás, inkább halovány. Vércsényy... nem épp aggasztóan; de látszik, hogy nem vigyáz magára. Pedig az intézetben, a hol nincs mellettk a mama, önmagukra kell vigyázniok.

Kifaggatta Katót életmódjáról és megígértette, hogy ezentúl többet törődik a saját egészségével. Még jó ideig beszélgettek, aztán Kósné elfáradt. Kató észrevette és felállt, hogy átmenjen az Aranyossyék lakásába.

— Remélem, nem fél majd, ebben a házban igazán nincs mitől, — mondta Kósné.

— Oh nem félek, nem is leszek sötétben, a villanyt égve hagyom, hisz nem jönnek nagyon későn.

— Van valami olvasni valója addig is, mig elalszik?

— Nincs. Ugyan ígért, — fejevel Kós szobája felé intett Kató, — de elfelejtette ideadni.

— Tudja a címet?

— Tudom.

— Akkor nézzük meg, talán ott lesz az asztalán előkészítve, vagy a polcon.

Megnyomta Kósné a villanygombot, fia szobájának az ajtaja mellett.

— Az ő tanyájál — dobant a Kató szíve. Körülnézett. A könyvvállványról komolyan, de barátságosan tekintettek feléje a kötetek. Az asztalon is néhány. Kató megnézte ezeknek a címét. Kósné háttal állt, valami igazítási valót talált a fia szobájában, mint mindig, mikor ide belépett.

— Megvan? — kérdezte közben.

— Meg, ez az, — felelt Kató kezébe véve az ígért Jókai regényt. Aztán rápillantott egy másik könyvre.

— Oh talán szabad ezt is elvinnem? Multkoriban sokat beszélt róla s azt mondta, hogy meg fogja ismertetni velem. És most nagyon érdekelne.

— Mi az? — kérdezte Kósné fölegyenesedve.

— Schopenhauer.

— Igen, azt nagyon szereti Béla. Én nem ismerem, de azt hiszem, nem sokat érthet még belőle kis leányom. Unná azt még, de ha át akarja forgatni, elviheti... filozofus.

A hogy ezt a szót kiejtette Kósné, azt jelentette: ártalmatlan vén bácsi.

És Kató vitte boldogan. A néni nyitva hagyta az ajtaját, míg Kató Zsuzsák szobájába megy és megfordítja a kulcsot a zárban.

Letette a regényt és vizsgálta a másik könyvet. Végre egy komoly filozofus van a kezében, gondolta, biztos, hogy érdekelni fog. Schopenhauer... Már azelőtt is halotta, olvasta ezt a nevet s mióta Béla említette, hogy meg fogja ismertetni vele, alig várta... Több értekezés van benne: A halálról. A szerelemlől... — Istenem, hiszen ha jól meggondolom, ez a két tárgy érdekel most engem jobban, mint bármi más. Melyiket is olvassam előbb?

Halk kopogás hangzott. Kató megrezzenet. Fölugrott és az ajtóhoz szaladt, de habozva megállt. Vajjon ki az?

A halk kopogás ismétlődött s valaki halkan szolt: — Én vagyok, Béla.

Kató gyorsan felnyitotta az ajtót.

— Miért jöttek haza ilyen korán? — kérdezte csodálkozva.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

— Csak én jöttem, felelt Kós, — mert Zsuzsa itthon felejtette a ridiküljét s azt mondja, hogy nagyon fontos kellékek vannak benne.

GRÓF APPONYI ALBERTNÉ (1) ÉS LEÁNYA (2) A JÁSZBERÉNYI NŐEGYLET TAGJAI KÖZT.

GRÓF APPONYI ALBERT ÉS NEJE VISSZATÉRNEK A MISÉRŐL.

— Megkeresem, — mondta Kató s ott hagyta Kóst a nyitott ajtóban. De nem találta meg mindjárt s míg a második szobát kutatta Kós belépett s betette az ajtót. A nyitott könyvet vette észre, ez vonzotta. Vajjon mit olvasott Kató?

— Ohó, talán ezért vállalkoztam én a ridikül megkerítésére, — szolt át Kós a keveső kis leányhoz.

— Miért? — kérdezte Kató visszatérve Kóshoz s diadalmasan lobogtatva a habos-selyem rózsaszín kistáskát.

— Éreztem talán, hogy nem azt olvassa, a mit magának most olvasnia kell, — felelt a férfi a könyv fölé hajolva, melynek egyes lapjai az ég felé meredtek, mégis látszott, hogy ott van nyitva, a hol a szerelemlől szóló fejezet kezdődött. — Kató, ezt nem Schopenhauertől kell megtanulnia.

— Hanem?

— Tőlem.

Kató ráemelte a tekintetét. — De én mást is akartam abból a könyvből: a halálról... Azt is magától kell megtanulnom?

— Arról nem szabad tudnia, — felelt a férfi és magához húzta a leányfejét úgy, mint előbb az anyja és hosszú csókot nyomott a homlokára úgy, mint korábban Zsuzsa. Csak olyan hevesen. Inkább gyöngéden, mint tüllel.

Kató csak rövid pillanatil maradt simulékony, azután teljes erejével igyekezett ki-

A NÉPGYÜLÉS KÖZÖNSÉGE APPONYI BESZÉDE ALATT.

GRÓF APPONYI ALBERT JÁSZBERÉNYBEN.

BEVONULÁS NAGYKÁLLÓRA.

TÜNETEK ÉS TÜNŐDÉSEK.

© A német nemzet méltatlanul bánt az ő nagy költőjével, Schiller Friggyessel. — annak halála után. Nem arra czélozunk itt, hogy néhány nap előtt feltörték és megrabolták a sírját, a Goethe-vel együtt. Hanem arra gondolunk, hogy mikor Schiller 1805 május elején meghalt, még tisztességes temetésben sem részesítették, hanem úgy földelték el, a hogy a legszegényebb faluvegi koldusokat szokás. Goethe a jóbarát ekkor betegesen feküdt, s nem merték vele közölni a gyászos hírt; az özvegy öszeroskadott a hosszas ápolás erőfeszítése alatt; a háznál nem volt semmi pénz. Voss Henrik megrendel egy egyszerű fakoporsót, de kénytelen kikötni, hogy három tallérnál többet kerüljön nem szabad; a szabók czéhe pedig rendezi a temetést. Mert akkor Weimarban a czéhek temették a legszegényebbeket, s aznap ép a szabókön volt a sor. Éjjelre tűzték ki a temetés idejét, s nem értesítettek senkit. Egy Schwabe nevű fiatal ember, a ki Schiller házában lakott, éjjeli 11 órakor vetődött haza s a folyosón meglátta a ravatalt. A koporsó mellett egyetlen szál fagygyúgyertya égett: ez volt az egész. A halott mellett Rudolf virrasztott, a költő szolgálja, a ki értesítette Schwabét, hogy mindjárt jönnek a czéh emberei s elviszik a koporsót. A fiatal ember tudja, hogy hol szoktak sörözni Schiller barátai, hozzájuk siet, négyet a késői óra dacára a korcsmában talál, ezek fölkelnek s a gyászmenetet képezik, mikor kiviszik a koporsót a temetőbe. Ott már fel van ásva a szabó czéh közös sírja s tizenegy ott porladó koporsó mellé lebecsülik a Schillerét. A sírásó mondja el a miatyánkot, s aztán hazatérnek a résztvevők. Az egyetlen weimari újság, a «Wochenblatt» négy nap múlva közli a halálozások rovatában, hogy Schiller meghalt.

Husz esztendeig még sírjel se hirdette, hogy a költő hol pihen. Akkor emlékoszlopot emeltek neki, s át akarták szállítani koporsóját. Elkorhadva találták azt a többi tizenegy koporsóval együtt; a bennök levő csontok összekeveredtek. Összehívják a városban azokat, a kik ismerték életében a költőt, s rájuk bízzák megállapítani, hogy melyik koponya volt az övé. Nagy egyetértéssel egy ugyanabban a koponyában egyeznek meg. Egy orvos magára vállalja, hogy az egész csontvázat is egybeállítja. Meg is teszi, de mi-escosa bizonyosság szól a mellett, hogy nem tévedett? Most ennek a csontváznak nyugóhelyét dűlték fel és fosztották ki a sírrablók.

Mi, a kik magyarokul eddig is csak kis nemzetet alkotunk, szintén megfellekedünk néha a kegyeletről, a melylyel kiváló halottainknak tarto-

HALLER MINISZTER IMÁDKOZIK A ROMÁNOK ÁLTAL KIVÉGZETT MAGYAROK SÍRJÁNÁL APÁTFALVÁN.

HALLER ISTVÁN KULTUSZMINISZTER TISZÁNTÚLI KÖRÜTFÁRÓL

soha az előtt, az ipar akkor kezdett fejlődni, a tengerhajózás akkor keletkezett. S az ő fellépésének köszönheti Anglia, hogy alkotmányos királysággá lett és nem abszolút zsarnoksággá. És halála után a hatalomra került «cavalierok» föllásták sírját, feloszloban levő holttestét akasztófára szegezték, aztán felégyelték s a Themzébe dobták.

A német újságok hosszú cikkekben ostorozták azt a barbár kegyeletrést, mely a weimari sírrablók gonosztevében megnyilatkozott. De itt nyilvánvalólag félreértés van a rablók és az újságírók között. A kik a sírokat kifosztották, bizonyosan nem gondoltak arra, hogy Schiller, Goethe és Ágost fejedelem milyen nagy hállára kötelezték le magok iránt a német nemzetet. Ők csak arra számítottak, hogy ily híres férfiak sírjában sok lesz az értékes tárgy, s nagy lesz a haszon, ha azokat el tudják orozni. Az ő elhatározásuk, a mely gonosz is máskülömben, a nemzeti kegyelettel egyáltalán nem függ össze.

Igaz azonban, hogy minden sírnak a megrablása kegyeletrést, ha mindjárt a legegyszerűbb ember nyugóhelyéről van is szó. De ezt csak mi valljuk így, a kik mindenkép erényes emberek vagyunk, s igaztalan vagy pláne tolvaj módon semmikép sem áhítunkunk a haszonra. A gonosztevők ellenben valószínűleg másként gondolkodnak. Az ő szemükben a halottat megrablolni kisebb bűn, mint az élőt. Mert a halottnak nem okoz fájdalmat, ha megfosztják érték tárgyaitól. S innen van az, hogy a sírrablás igen gyakori bűntett ősi idők óta mindazoknál a népéknél, melyek drágaságokkal és ékszerekkel feldisiztve szokták elhantolni halottaikat. Gyakori az az eset, a melyet Attila temetése felől is tudunk, hogy a gazdag fejedelmek sírját megőszolgákat leölik, nehogy elárulják a holttest nyugóhelyét.

A régi Egyiptomban egész hivatásosan űzték úgy egyesek, mint egész társulatok a sírrablást. A mai kutatások megállapították, hogy a régi sírokat legnagyobb része ki lett már fosztva nem is századok, hanem évezredek előtt. Még az egyik gulában is — a melyek alá csak fejedelmeket temettek — találtak emberi csontváza, a mely egész bizonyossággal egy sírrablónak a maradványa volt. A gulának egy kőköcskája ugyanis úgy volt beépítve, mint a jölkészített egérfogó: kívülről befelé ki volt nyitható, de a ki egyszer bekerült, az nem tudta kinyitni többé. A tolvaj bejuthatott, de otthaszent ehen, s csak századok múlva került napfényre a csontváza.

Voltak az lenne a legalkalmasabb ellenszer a sírrablók ellen, ha úgy építenék a kriptákat, a hogy ez a gúla volt.

Brocely Károly: Pihenő nő.

AZ ÚJONNAN RENDEZETT SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBÓL: A MAGYAR KLASSZIKUS ISKOLA.

AZ ÚJJÁRENDEZETT MODERN KÉPTÁR.

A napokban nyílt meg ismét a Szépművészeti Múzeum modern képtára, mely újjárendezés céljából egy idő óta zárva volt. Az átrendezés elé nagy érdeklődéssel és sok reménnyel néztünk, mert tudtuk, hogy a képtár anyaga időközben újabb vásárlások és adományozások révén erősen gazdagodott s hogy ezt az anyagot be fogják osztani, de viszont az eddig kiállított képanyagot meg fogják rostálni. Közéletben jut majd tehát a képtár e része ahhoz a feladatához, hogy hű képe legyen a XIX. század magyar festészetének.

Mindjárt bevezetésül megállapíthatjuk, hogy Petrovits Elek, a múzeum igazgatója és a képtár átrendezője elsőrangú munkát végzett. A mióta csak élén áll pompás múzeumunknak, tervszerűen törekedett a modern képtárt kiépíteni, a melynek anyagában igen nagy hiányosságok voltak. Egyrészt újabb szerzemények, másrészt a már meglévő anyag felhasználásával célját kitűnően sikerült megoldania. De nem kevésbé avatott kézzel végezte el a válogatásban még nagyobb és még több hozzáértést kívánó nehéz munkáját is. Egy nemzeti képtár újjárendezése mindig történetírás számba megy, mely rendszerint hosszú időre befolyással lesz a közönség véleményének alakulására. Ezért igen nagy feladatot ró elvégzőjére. Teljes biztossággal kell áttekin-tenie a multat, sőt bizonyos határig a jelent is. Mértéktartással kell itélnie a mult felett, de még nagyobb óvatossággal kell válogatnia a ma termékei között, nehogy egyoldalúságra esve, történelem helyett csupán a mai divatot adja.

A ki végig fogja járni ezeket az ujonnan megnyílt terméket és visszaemlékezik az eddigi kusza és zavaros összehalmazásra, valamint a gyenge rendezésre is, nagy örömmel állapíthatja meg, hogy Petrovits Elek valóban elsőrendű munkát végzett. Egyrészt igazán hű képét adja XIX. századbeli festészetünknek, másrészt a rendezésnek fáradságos és nem könnyen megoldható munkáját is nagy sikerrel győzte le. Annak idején nagy jelentősége volt Németországban a berlini Nemzeti képtár újjárendezésének, melyet Tschudi, a képtár kitűnő igazgatója végzett. Ez a rendezés egy csapásra egészen más világtásban mutatja be a mult század német festészetét s még ma is végérvényes ítéletnek látszik. Nos, nem álljunk Petrovits Elek munkáját ehhez a rendezéshez hasonlítani. Sőt tán még nehezebb dolga is volt, mert Tschudi sok tekintetben másoknak már meglévő és irodalmilag is hirdetett véleményeire támaszkodva dolgozott, míg nálunk efféle ügyekben alig néhány embernek van rendszerint csak beszélgetésekben nyilvánuló meggyőződése.

ARATÁS.

Irta Bárony István.

Magyarország áldott termőföldjén megérett már a kenyér, ez a mindenképpel való jó, a mely mindent pótol és a melyet nem pótolhat semmiféle. Ebben a nehéz esztendőben még jobban érezzük ezt, mint valaha bármikor; méltó tehát, hogy foglalkozunk vele s bizalmunkkal és hálánkkal azok felé forduljunk egyszerűen, a kik munkájának a mi mindennapi kenyereinket elsősorban és közvetlenül köszönhetjük.

A föld, a fekete, sávos föld, a melynek annyian látták csupáncsak vásári értékét, olyanok, a kik magok sohasem munkálták, sohasem dédelgették, soha tehát igazán meg sem is ösmerhették, most újra segítségére siet aranykalásos ígéretével mindnyájunknak, biztatva a szegény agyonzaklatott embert: „ne félj, el nem hagylak; hisz az édes anyád vagyok”, viszont ennek a drága áldott földnek a dajkáit, igazi gondozóit, ők voltak mindig s ők is maradnak: a földművesek.

Minden munka szent, a melyet ember az ember üdvére végez; de a földműves munkájának ezenfelül még az ad különös értéket, hogy a világ megváltásának legméltóbb béréit, jutalmát, elégtételét és biztosítását, a kenyeret, ez a munka teremti meg nekünk.

Egy emberöltő mult el fölöttem, a mióta ennek a munkának állandó nézője, figyelője, csudálója és szerelme vagyok, — lesve e mellett mindazt a szépséget, a melyet a földi mindenségből a mi kis magyar hazánk határai között különösképen is a magunkéknak lehetett éreznem: s minden más emberéig értékelt jónak az elkívánásától teljesen idegenül: a földműves élete volt az egyetlen, a melyet irigyelni tudtam; hisz' ez az élet az, a mely legkövetlenebb kapcsolatban folyik a csudálatos legnagyobb szépséggel és erővel, a mely a nagy természetből szakadatlanul árad. —

A földműves az, a ki fűrődvén nap sugarban, meglócsoltatván hajnali harmattól: testben-leleken viharállóvá válik, s mindenütt nélkülözhetetlen abban a harcoss munkában, a mely a mindenki biztos kenyereit hozza az emberszeretet ígéretföldjét sóvárgóknak.

Ő körülötte van legközelebb a szabad természet, a melyből fakad minden erő és áldás és a mely gyöngedségek özőnönti önti ránk szinte földöntúli ajándékaiban, a mikor a világ szimpompájának a gyönyörűségét megsokszorozza a saját láthatatlan lelkének sokféle illatával.

A földműves az, a ki a Napisten éltető sugarát a kicsi bolygó Föld szolgálatában kenyértermővé teszi a munkájával. A mi számunkra a Nap éltető ereje ott van abban a búzaszemben, a melynek a megsokasításáról a földműves gondoskodik. — Van-e ennél szebb legenda, a mely a teremő erő legnagyobb részét nyilvánulását egy búzaszemben látatja velünk?!... s lehet-e büszkébb öntudat annál, hogy ez is emberi munka eredménye, a mely nélkül az a kincses búzaszemet elnyomná a gyom és soha sem lehetne belőle kenyér?... Bizony vesztesek azok, a kik ezt a munkát nem ösmerik, a kik sohasem nézhették végig a földdel vívott azt a hősi harcot, a melyet a földműves az első ekenyitotta barázdától kezdve az aratásig végez — a kenyérért; mindnyájunk kenyereért; miközben állandóan kint van, pacsírtahangos tavasztól kezdve az égi hóvirághullásáig, a föld keblén, a melyet ostromol, hogy megnyissa tejének-mézének forrásait az ember számára. Ez az ostrom a legáldottabb munka; erős és akaratos; meg nem alkuvó, mint a szerelmes kérő ostroma, a kinek engedelmesen adja meg magát a kedvese, a föld, hogy ebből a legszentebb frigyből, a munka és a föld öleléséből, megszülessék a kenyér. Az isteni és emberi egyesülés magasztos násza ez, a melynek folytonos ünnepét virágdíszszel, lomb-suttogással, verőfényvel, felhők játékával teszi pompássá és hangulatossá a természet; miközben az aranyánál aranyabb kincs nehéz kalásza alázatosan hajlong előtte a rónaságon; a mesgyék pedig piros pipacs, rózsásarczú

STANZÁK.

— Musset. —

Hogy szeretem a völgy ölében
Sötétben
Pompázó szép szárnyát az ében
Monostornak, mit fény fereszt!
Mellette birtok, hol a báró
Immár ó
Kastélyán van egy csókra-váró
Szentelvíztartó és kereszt!

Űkei a hegyek hegyének,
Az ének
Titeket énekel, ti vének.
Szikár, komor emlékeink,
A menny követ hiába ontja,
A csonka,
Ledől a hegyláncok csorba csontja
Vagyatok, agg templomok, ti mind.

Szeretem, hogyha tornyotokban
Kilobban
A villám-fény s elül titokban,
Szeretem lépcsőtök sorát,
Mely mélyen kanyarog a falban
S ha dal van
A templomban, elhúzza halkan
Az oszlop és pillér tovább.

Ó, a mikor tüvölt morogván
Az orkán
S tépi a hegy haját morogván,
Mely őszi és sárga már,
Hogy szeretem a vad kesérgőt,
Az erdőt
S a tornyot, ezt az ősi csertőt,
Mely mint egy gránit-szálla áll.

És szeretem vecsernye-tájon,
Hogy fájón
Vérzik az alkony és az álom,
Zárdák aranyrózsás nyílát!
A gót oszlopsorok merengnek
És lentebb
A jó, öreg atléta-szentek
Érettünk mondanak imát!

Kosztolányi Dezso.

Id. Markó Károly: Diána vadászaton.

Melegh Gábor: Ülő férfi.

vadbogyó, fehérkőntösű székfű, kékszemű búzavirág, sárga csillagokat ragyogtató ökör-farkkóró és még száz meg száz, a szívárvány színgazdagságval egybefolyó más virág koszorújával ékesek.

Milyen felséges munka esik itt az erős karok és tiszta lelkek számára! — Hogy nem bírná ezt a becsületességében olyannyira nem munkát más, mint az erre termett, ehhez szokott, ebben megedződött földfia! Mint a hogy az ősmunda varchontái, — ősmagyarok még ősbibei, — húszfontos kardokat kovácsoltak, hogy ellenségeik el sem bírhatták volna azokat: a földműves és kiváltképen a mi földművesünk, olyan munkát végez az ő rövidre szabott legnagyobb munkaidejében aratáskor, a minőt éppen csak ő bír úgy elvégezni. A mi ezt az annyira fárasztó munkát

megédesíti és mégis könnyűvé teszi, az éppen az ily munka természetében rejlik. A szabad levegőnek szabad érzést keltő élvezése és a közös nagy egység tudata ez; minthogy az aratómunkás igazán együttes törekvéssel végzi ugyanazt. Csak az aratógazda, — már a hol sokadmagok közt vezetőre van szükség, — válik ki közülök, mint a kaptárban az anyaméh, a mely köré a raj gyülekezik.

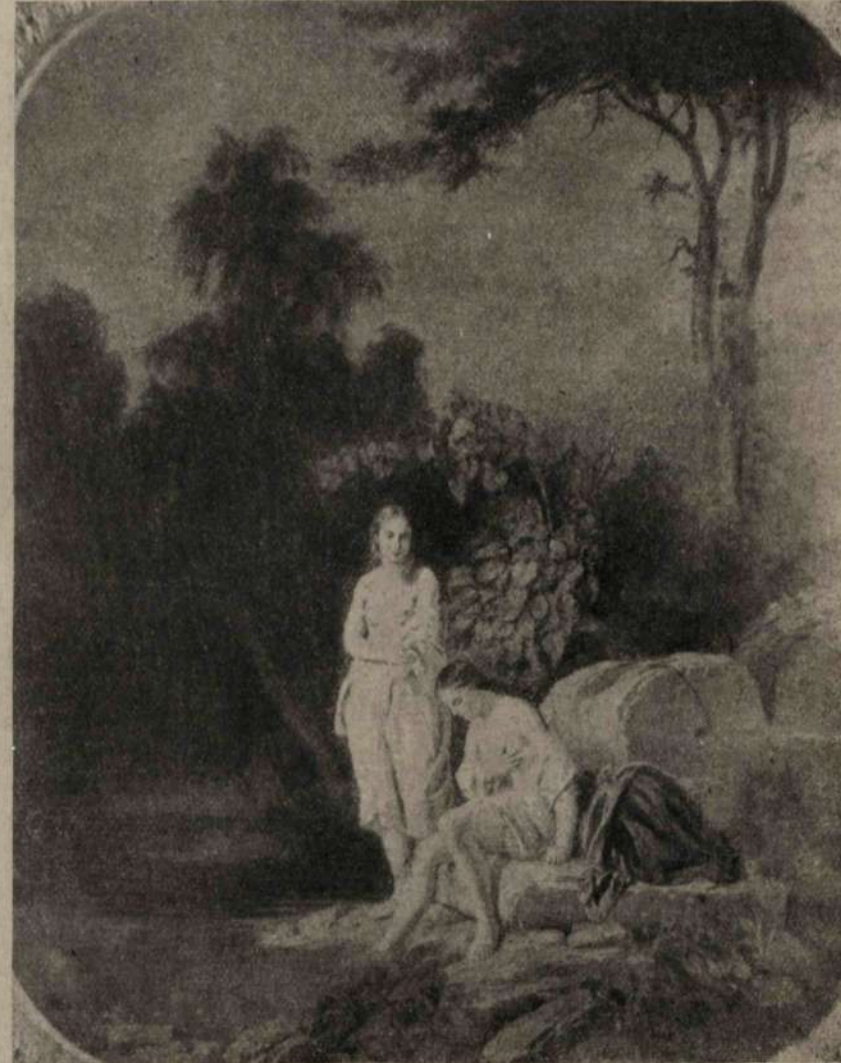
A mi külső népünk zöme szívvel-lelélekkel ezé a munkáé ilyenkor; mindennapos dolog, hogy aratás évadján kint is éjszakázik, hogy hajnalban közelebb érje a munkáját. Ezt a hatalmas, nehéz, de annál áldottabb munkát, a melynek végzése közben annyiszor kél vele bírokra a nap forrósága; izzasztja, hevíti, tikkasztja; s ilyenkor az aratómunkás minden enyhülése a könnyőrelet pusztai szellő,

a mely meg-megsimogatja; meg az árnyékban tartott, nedves ronggyal letakart csobolyó, tele jó hideg kútvízzel. És még valami, a mi mindennél többet és s jobban üdít: az a gyönyörűség, („úri“ nyelven „passzió“nak — mondanák), a melylyel a munkáját élvezi.

Milyen igazi ez után a munkásélet után a pihenés, akár a szabad ég alatt is, — sőt ott leginkább, — a hol legősibb módon az égbolt kékselyem paplanával takarózik, miközben a holdvilág bujkálva osonó tündéri fénye hinti meg halványan a pusztát. Csak a gazdálkodó ember, a ki így él, tudja igazán: mit ér a szabad levegő a fáradt embernek; hogyan üdül fel egy pár órai alvástól is a sok tiszta élenytől, a mely át meg átjárja a tüdejét, egész testi-lelki mivoltát — lényét. Szükség is van erre; mert az aratás nem az

Borsos József: Az elégedetlen festő.

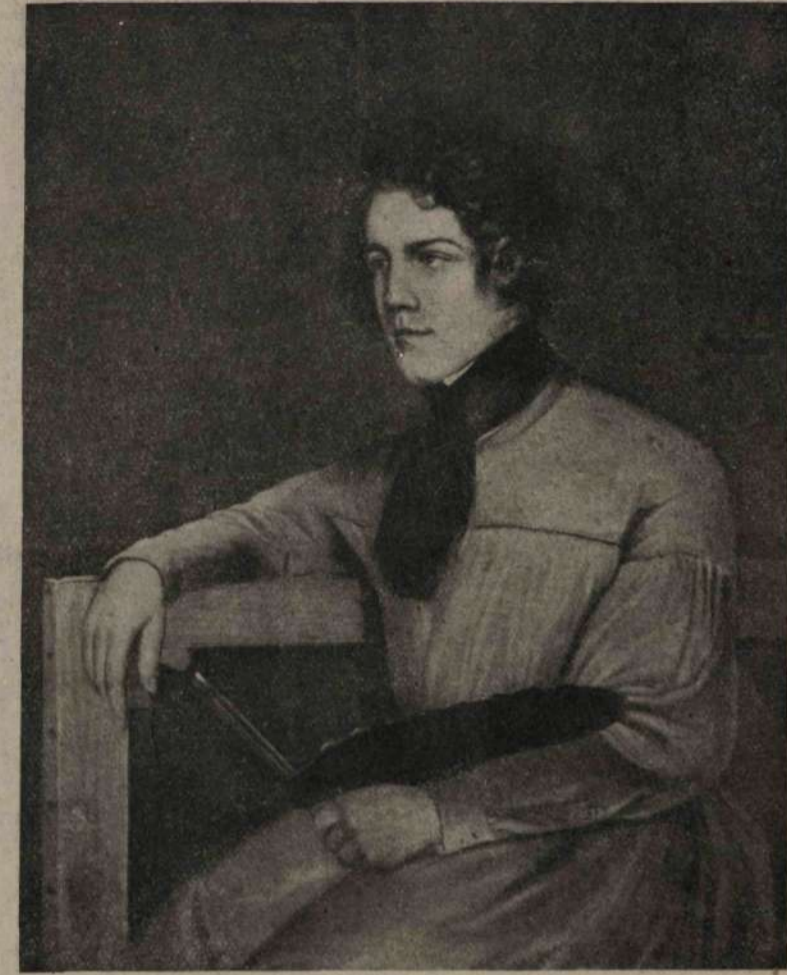

Molnár József: Fürdő lányok.

AZ UJONNAN RENDEZETT SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM: A MAGYAR KLASSZIKUS ISKOLA.

Orlay-Petrich Soma: Sappho.

Tikos Albert: Önarckép.

a munka, a melyet sablonos hivatallá változtathat a meghatározott munkaidő. Hisz' ezt a munkát a természet parancsa irányítja az időjárás-szerint. Szézen nincsen „appelláta“. A mikor az aratással való késlekedés kárral — esetleg nagy kárral — járhatna, akkor nem szabad késlekedni. A túlrejt kalász magától is hullatja „pörgeti“ a magvát; már pedig minden kárbaesett szem egy-egy hiába elcsöppent verítéket jelent. De még ennél is többet: mélységes szemrehányást azért a morzsányi kenyérért, a melyet a legizigibb

szentelt víz, a munka veritéke locsolgatott meg mag-korában, jóval azelőtt, mire elkövetkezhetett az elvetett magnak új természetével az aratás. Tudja ezt az arató és nem kell neki biztatás; végzi sürgős munkáját becsületos, jogos és okos önzéssel, egyszersmind minden erejével. A régi vitézi példaszó: „ha rövid a kardod, toldd meg egy lépéssel“, így éled meg az arató emberséges békés munkája körül: „ha rövid a nappalod — toldd meg a holdas éjszakával“, — a mikor tudniillik a hűvös levegőn könnyen fűgőn lehet mozogni s a

kasza pengése úgy hangzik messziről, mintha a pusztá éjjeli zenéje volna. Biz' erre sor kerülhet; hisz' hányszor akasztja meg a sürgős aratómunkát a nyári zápor, általában a kedvezőtlen időjárás, a melynek a munkavesztését sietve kell azután pótolni, a mikor éppen lehet.

Még az a városi nép is, a melyik faluról került ide, vissza-vágyakozik ilyenkor a maga régi fészkebe; mint a hogy a kalitkás vándormadár, a mely megérzi tavasszal az ő útra kelésének az idejét s vergődve vágyik ki, ki! —

Barabás Miklós: Báró Ormayné Rostaházy Vilma.

Borsos József: Zitterbarth arcképe.

AZ UJONNAN RENDEZETT SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM: A MAGYAR KLASSZIKUS ISKOLA.

A MENEKÜLT SZÉKELY LEÁNYOK MEGKOSZORÚZZÁK A BUDAVÁRI HONVÉDSZOBROT.

A TERÜLETVÉDŐ LIGA MEGKOSZORÚZZA KOSSUTH MAUZOLEUMÁT.

TÜNTETÉSEK A BÉKE ALÍRÁSA ELLEN.

úgy van vele az olyan kívülről idészarmazott „fehérszékely”, hogy akárhányat közülök semmi-féle székely szó sem marasztalhat aratáskor; röpiúne ki, ki a falúja határába, a hol a kaszárás útjemen suhint a kalászardó aljára; „kettőz” lépésről-lépésre megy utána s csomókba szedi a lekaszált „életet”. Ezekből a csomókból lesz a kéve; a kévéből pedig (számszerint tízenyolczból) a kereszt, a mig csak az egész vetéstábla tele nincs keresztel, kenyérről, mindenképpel való jóval, a mely benne volt az elvetett magban, de kézzelfogható új valósággá csak aratáskor válik, a mikor fizet a föld és ontja magából az új kenyert.

Az aratónak az egész nap munkája sem elég fáradság arra, hogy este még egy darabig ne mulatozzék, *pihenés-képen*. Mesélget, évdik, dalol; tánczra is perdül, ha van köztök furulyás, harmonikás, vagy másféle muzsikához értő. A marokverő leányok karesu dereka hajladozik ilyenkor az erős arató-karok között, mint a szélfújta rozmaringszál; járják a selymes puha gyepen, csakúgy mezitláb, olyan kecsesen, hogy az úri bálokon már régóta nem tudják, nem is akarják. Hisz még a csárdásra is boszontot tipeg a nyavalyás ficsúr, felpuposra görnyedve affektált lejtésével.

Hányszor hallgattam nyári esteken az aratók nótáját, a mikor lassan emelkedett a holdvilág s nekem úgy tetszett, — mintha a ritkálomból vén popolyfa ágain kapaszkodnék feljebb, egyre feljebb, kíváncsian lesve, hogy mi történik idelel.

A derengő éjszakai lámpás elhíntette fényt a messzeségbe, a hol a még lábán levő vetés közt, vagy a réten valahol, fűrpittypalattolt más hang nem is volt.

Ott még várta a kaszát az érő kenyér. Ingott-ringott az éjszaka lélekzetvételétől, a mely illatos volt és harmatosan nedves. — És tele volt a természet ihlető erejével, a mely megszállja az ösmeretlen népdalok költőit; ezeket a pusztai pacsirtákat, a kik jönnek az ösmeretlenségéből és elmúlnak, mint a

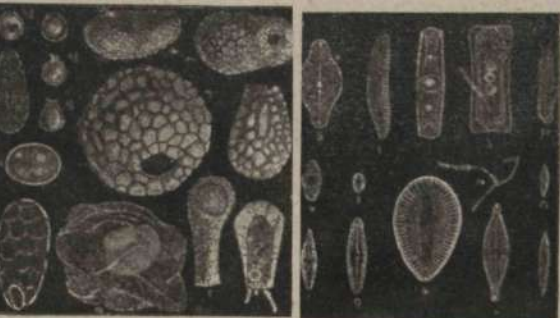
köddé ritkuló felhő. De emlékezetök sejtelmét itt hagyják dalaikban.

Ilyen aratónóta visszhangja kél bennem. Ennek az emlékezetébe szövődnek bele azok a képek, a melyek meg annyira a mi munkás „kenyéradónk” felé fordítják a lelket, most, a mikor megérett a „kenyér” az aratásra.

MI AZ „EDAPHON”?

A háború által ránk rótt nélkülözések sorában nem utolsó helyen áll az, hogy teljes elszigeteltségünk következtében s a külfölddel való minden kapcsolat hiján, csak hiányosan vagy egyáltalán nem értesültünk a folyton, tehát a háború alatt is fejlődő tudomány eseményeiről s a tudományos kutatások eredményeiről, a felfedezésekről.

Igy eshetett meg, hogy csak most szerezhetünk tudomást a magyarországi származású Francé Rezső müncheni növénybiológusnak egy, a termőtalaj görcsöparányi (mikroszkopikus) összetételét és biológiai sajátosságát illető olyan felfedezéséről, mely esetleges gyakorlati eredményeit tekintve, fontosságában alighanem vetekedik Justus v. Liebig korszakalkotó felfedezésével, mely megállapította, hogy a növények talajsókkal táplálkoznak, s mely gyakorlati alkalmazásában — a műtrágya, nevezetesen a csilisalétróm révén — a mezőgazdaság hihetetlen fellendülésére vezetett.

Liebig elmélete különben, mely az addigi évszázados közhittel ellentétben teljesen tagadta a humusz növénytápláló képességét, a tudomány későbbi megállapításai szerint nem volt egészen helyes. Lassanként kitűnt, hogy a nagy német vegyésznek a talajsókra vonatkozó állításában igaza van ugyan, de azért a humusz, habár csak mint közvetett életfentartó eszköz, a növényre a megélhetés lehetőségének szempontjából legalább is oly nélkülözhetetlen, mint amazok.

Egész sereg élő szervezet ugyanis kizárólag és közvetlenül humusszal táplálkozik s ezek a talajbakteriumok, melyeknek felfedezése a legújabb korra esik. E talajbakteriumoknak a magasabbrendű növények táplálkozásának közvetítése körül rendkívül fontos szerepük van. A növénynek teste felépítéséhez feltétlenül szüksége van nitrogénre. A humuszban többféle nitrogénvegyület áll rendelkezésére, ám gyökere csupán a salétromsavas sókat (nitrátok), vagy bizonyos ammoniakvegyületeket képes felvenni. A lánccszem, mely a magasabbrendű növényeket a talajbakteriumokkal összeköti, itt záródik: a bakteriumok, melyek humuszból élnek, ezt feldolgozzák nitrátokká és így anyagszállítóvá válnak amazoknak. Liebignek tehát nem volt egészen igaza. A növény igenis humusszal táplálkozik, de nem közvetlenül, — hanem a talajbakteriumok révén — közvetve. Humusz nélkül tehát nem volna növényi élet.

Módszerez kutatások kimutatták, hogy a talaj termékenysége nagyban függ a humuszos alkotórészekben való gazdagságtól, továbbá a talaj porhanyóságtól és levegős voltától, mert a hol ezek nagymértékben megvannak, ott igen gazdag talajbakteriumflóra található. A termőföld porhanyós voltának fontossága ebből nyilvánvaló. Ennek okait Darwin gilisztatanulmányainak eredménye óta ismerni vélték, mégis feltűnő, hogy a termőtalajnak ez a csodálatos porhanyósága olyan földben is feltalálható, melyben földi giliszta egyáltalán nem fordul elő.

Erre a kérdésre derített fényt Francé Rezső felfedezése, a kinek kutatásai a földben élő, eddig nem sejtett görcsöparányi állat- és növényvilág ismeretére vezetett. Ez a csodálatos állati és növényi közösség: az *edaphon*, egy egész liliputi világ, parányi állatok és növények milliárdnyi társasága, mely életmunkájával a termőföld porhanyításának feladatát végzi, ezzel rendkívül fontos, egyenesen nélkülözhetetlen tényezője a föld termékenységének.

A müncheni élettani intézet, melynek Francé az igazgatója, évek hosszú és eredményes kutatómunkájával eddig mintegy 200 fajt határozta meg e csodálatos parányi élőlényeknek. Vannak köztük oszló moszatok (algák), melyek majd mint rózsafüzér alaku láncok, majd mint kékes színben csillogó fonalak átjárják a szántók rögjét, azután mintegy 80 faj kovamoszat (Diatomea), apró, egysejtű barna színű — tehát klorofill nélküli — növények, melyeket kovapánczél véd s melyek csodálatos geometriai alakokat mutatnak. Ezek legtöbbje — számosságban — a föld termékenységének — hasonlóan — önálló mozgás képességével is bír. A harmadik csoport már az állatvilágból került ki. Ezek parányi gyökérlábuak (Rhizopodák), melyekhez különben az ismert ázalagok is tartoznak. Ilyen Rhizopoda mintegy 40 faj él a szántóföld és erdő talajában. A legtöbbjük kovából házat épít magának, s azt, mintha parányi csiga volna, mindenüvé magával viszi földalatti útjában. Mindezek a rendkívül apró, csak erősen nagyító görcs alatt látható élőlények humusszal, korhadó szerves anyagokkal és más földrészcseccékkel élnek, ezeket testükben feloldják, vagyis ilyképp vegyileg feldolgozzák és termékkénné teszik a talajt. Munkájuk fontossága kitűnik abból a tényből, hogy a jó szántóföld négyzetméternyi területén 50,000—100,000 egyedet lehet megolvasni, illetőleg számítás révén megállapítani.

Ezek tehát a földi giliszta munkatársa abban az áldásos munkában, mely hivatva van a mezőgazda verejtékes fáradozását megkönnyíteni s azt bőséges természeli jutalmazzni. Kétségtelenül megállapították ugyanis, hogy minden élőlények — a talajbakteriumokhoz hasonlóan — nitrátokat képeznek magából a humuszból s így hozzájárulnak a kultúrnövények nitrogén szükségletének fedezéséhez.

Nem szenvedhet kétséget, hogy a szükség módot fog találni a felfedezés gyakorlati értékesítésére. Ha ugyanis sikerül az *edaphon* élőlények számát a termőföld talajában megfelelően szaporítani, az nagy mértékben fokozni fogja a talaj termékenységét és termőképességét, a minek a mezőgazdaság látna óriási hasznát.

Zoltán Vilmos.

A PAPSÁG AZ OLTÁRI SZENTSÉGGEL A KÖRMENTENBEN.

A TOREADOR HALÁLA.

(Spanyol uti emlék.)

Magyarországon, de más országokban is, csak olyan általános részvételt olvasták az emberek, hogy Gallitót, a jelenkor leghíresebb spanyol toreadorát, viadalon egy bika megölte. A ki Spanyolországban nem járt, el sem képzelheti, hogy milyen nemzeti szerencsétlenség ilyen istenített toreadornak a halála, és milyen izgatottak lehettek a spanyolok, a mikor nemzeti hősiüknek gyászos végét megtudták.

Bombita visszavonulása után Gallitót (a kis kakas) és testvérét Gallo (a kakas), családi nevük Josahitó, voltak a spanyol arénák ünnepeit hősök. Gallitó 1912-ben kezdte aratni szenzációs diadalait. A mikor Barcelonában jártam, még Bombita utólréhetlenül elegáns vívását csodálhattam, de mint idegen alig értettem az izgalmas játékból egyebet, mint hogy a toreadorok hidegvérrel, előkelő nyugalmat és bátorságot kell csodálnom. Hogyha az ember edzett idegekkel bírja, egy tucatsz viadalt megsemmisít, a laikus idegenben (a ki többnyire előítéleteket is hoz magával a bikaviadal iránt) kezd olyasféle derengeni, hogy ennek a veszedelmes párbanak ember és megvadult bika között van egy megdönthetetlen codexe. A sport-szabályok csoda.

lyokon belül érvényesül az espada virtuóz művészete és haláltmegvető bátorsága. Mire Délspanyolországban, Barcelonán, Valencián, Malagán, Alicanten és Murcián át Granadába értem, már meg tudtam különböztetni a bikaviadorokat a közönséges spanyol landóktól.

Ez nem is olyan nehéz dolog czivilben sem, mert a viador utcai ruhájának a szabása és különösen a kalapjának a formája különbözik a más-foglalkozású emberekétől. Mikor Granadában az előkelő Alhambra Palace Hotel kapuján kiléptem, hogy a világ egyik csodáját, a közeli Alhambra megtekintsem, egy karesu fiatal ember szólított meg franciául és ajánlkozott, hogy Granada nevezetességeit megmutatja.

Első pillantásra megismertem, hogy az idegen vezetőknek valami köze van a bikákhoz. Mikor ezt később megmondtam neki, elbeszélte, hogy ő rokkant bikaviador, a kit kétszer is megdöfött a bika. Visszavonult a mesterségtől, de azért élénk összeköttetést tart fenn régi pályatársaival. Elmondotta azt is, hogy a híres Bombita a toreadorok királya, a ki betűszedőből lett bálványozott toreador, miután sok milliót szurkált össze magának, a menyasszonya óhajtatására, visszavonul a porondról. Már van is méltó utóda Gallito személyében. Gallo és Gallito czigánygyerekek, és a fiatalabb valóságos toreador-csoda.

Kérésre a nyugalmazott bikavívó elvezetett egy kávéházba, a hol a bikaviadorok tanyáztak. Itt ismerkedtem meg a kedves fiatal Antonio Morenóval, a jónövű mata-dorral, a kinek spanyol magyarázatait vezetőm tolmácsolta.

Antonio Moreno szerint a bikavívásnak külön főiskolája, egyeteme van Sevillában. Két iskola áll szemben egymással: az ideális sevillai és a realis rondei. A bikára nézve mindkét módszer alkalmazása végzetes.

Egy teljes viadal hat coridából áll és rendszerint három espada mérkőzik hat bikával. A mikor a sötét zárkából a bika a napfényes arénába rohan és azt dühödten körül-száguldjá, a toreadorok és az aficionadosok, azaz szakértők (pedig melyik spanyol ember nem az) már tudják, hogy nehezebb vagy könnyebb dolga lesz-e az espadának a bikával.

Megjelennek az első részben a capeadoresek és a mantillával vadítják, hajszojlik a bikát. Legundorítottabb a Picadoresek szerepe. Szánalmas, sovány gebéiken ülve hosszú láncokkal szúrják oldalba a dühölt tájtékzó bikát. Valamikor ezek nemes paripákon száguldtak a bika elé és kivédtek a lovat a halálos ökleléstől, manapság azonban egyenesen feláldozzák a szerencsétlen párakat a bikák dühének. Rettenetes látni, a mint

A KORMÁNY TAGJAI A KORONÁZÓ TEMPLEM ELŐTT.

URNAPI KÖRMENTET BUDAVÁRÁBAN.

Horthy Paula, gróf Zichy Mária, gróf Apponyi Julia munkaközben Ligeti Juliska tanfolyam-vezetővel.
A KATHOLIKUS ÉS PROTESZTÁNS NŐSZÖVETSÉG ÁLTAL LÉTESÍTETT IPARI TANFOLYAMRÓL.

tíz-tizenkét ló felvágott hassal vergődik véreben.

A második felvonás a nagy tragédiában, a spanyol nép legkedvesebb nemzeti mulatságán, a Banderillerosoknak van fenntartva.

Ezek az ördöngösen ügyes fiúk kecses könnyűséggel lejtenek a vad bika elé és a színes papirosba csavart, éles horoggal ellátott fécskékat a bika hátába döfik. Némely makacsabb, állat hátán még rakétákat is sütnék el, hogy a fájdalomtól olyan magasra ugranak szegények, akár egy gummilapda.

Ezek a manőverek nem is arra valók, hogy a bikát vadítsák, mert az már magától is eléggé vad és szilaj, hanem arra, hogy kifáraszták és az utolsó felvonásra, a torador részére kikészítsék.

„Az a pillanat, — írja Theophil Gauthier spanyolországi utleírásában, — a mikor az espada szúrásra emelt karddal szembe száll a bikával, felér Shakespeare összes drámáival.” Ez ugyan költői tulzás, de bizonyos, hogy legalább tizenhatezer ember visszafajzott lélekzettel figyel, a mikor a népszerű torador az arenába lép és kalapját hátrafelé elhajítja, a bika elé áll.

Az éles kardot a muletába, a vörös posztóba, takarja. A torador öltözete gyönyörű. A rózsaszín, világos zöld, kék és sárga keveréke. A rövid mellényszerű kabátban, a ruha újján és a térdnadragon gazdag arany- és ezüsthímzés és sújtás látható. A színek csak úgy szikráznak.

Az espada kimérten és keveset mozog és csaknem egy helyen állva a muletával úgy kormányozza a bika fejét, hogy elérje a célzásra alkalmas pillanatot. Az idegen egészen egyszerűnek látja a viadalt, de a közönség igazi délvidéki lelkesedéssel méltányolja a szép és korrekt döfést. A tömegextázis mindenkit magával ragad.

Az ünnepelt espadákknak tizezer pesetát is fizetnek egy-egy viadalért. Minden vasárnap és ünnepnapon megkereshet ennyit, de viszont a milliőkért ugyanennyiszor kockára teszi az életét.

Mire Spanyolország fővárosába, Madridba értem, már alkalmam volt Gallitot, az új hőst látni. Nagyszerű, egészen rendkívüli győzelmet arathatott, mert a corida után a madridi élet gőzpontja, a Puerta del Sol még a rendesnél is izgatottabb, elevenebb, forrongóbb volt.

Számtalan képes bikaviador ujságot kapkodtak, az estilapok rikkancsai százával haragulták Gallitot sikerét és az arcképét mindenfelé árukták. Nem értettem, de ösztönösen éreztem, hogy az egész nagy Madrid az ünnepelt hős nevével és sikerével van tele.

Későn este, a mikor a Gran Arenalon levő szállómba értem, sovány gebén egy fáradt, öreg bikaviadort láttam hazafelé ügetni.

Eszembe jutott Antonio Moreno, a ki elvezetett a granadai, akkor üres arenába, megmutatta a toradorok öltözöt, a kápolnát, a hol a jámbor espadák viadal előtt buzgón imádkoznak és mindenkor a pap áldásával lépnek ki a küzdőterre.

Egy spanyolfalat is mutatott, a melyik mögött ott volt a fából tálolt hordószerű, a melyikre a megsebesített, vagy halott torador fektetik, a mikor vérző, összetépett testtel viszik ki az arenából.

Ez volt a nagy, a híres Gallito sorsa is. Nyolcz esztendő dícsőséges küzdelmeiben ezernégyszázharmincz bikát döfött le, a míg végre bikájára talált, a ki kifogott társait megbosszulta.

Péterfi Jenő.

A VATIKÁN PINCZÉI.

Regény. (Folytatás.)

Irta André Gide. — Francziából: König György.

Arnica sirt. Most ő kívánta Blafaphas meghallgatását. Amadé épen indulni készült, hogy barátját elhívja; a mikor elébb, szokása szerint a szalon ablakán koczogva, ő maga megjelent.

Ez bizony a legkülönösebb história, a mit életemben hallottam, — kiáltott fel, mikor a tényállást közölték vele. De hát csakugyan ki is hihette volna, hogy ilyesmi megtörténhetik? Majd hirtelen, mielőtt még Fleurissoire közölhette volna vele szándékát: — Édes barátom, nekünk csak egy kötelességünk lehet: elmenni.

— Látod, — mondá Amadé, — ez az ő első gondolata is.

— Csakhogy, sajnos, engem visszatart édesatyám gyengélkedő egészségi állapota, ez a második.

— Talán jobb is, ha egyedül megyek, — jegyezte meg Amadé. — Ha ketten mennénk, nagyon észre vehetnének.

— De hát hogyan fogsz belefogni a dolgba?

Amadé kiegyenesedett, mintha ezt mondaná: meg fogom tenni, a mi kitelik egy embertől. Blafaphas folytatá:

— Tudod-e, hogy kihez kell fordulni? Hova menni? ... És hát mit is fogsz tulajdonképpen csinálni ottan?

— Először is meg kell tudnod pontosan a tényállást.

— Hiszen talán nem is igaz az egészről semmi.

— Erre nézve nem szabad semmi kétségnek fenforogni.

Gaston felkiáltott: — Ez az én véleményem is.

— Édesem, gondold meg jól, — próbálkozott Arnica.

— Meggondoltam: titokban megyek el, de elmegyek.

— Mikor? Hiszen nincs semmi elkészítve.

— Ma este. Nincs szükségem semmire.

— De hiszen sohasem utaztál. Azt sem tudod, hogyan kell?

— Majd meglátod, kicsikém. El fogom mondani az élményeimet, — tette hozzá kedves nevetéssel, miközben Adámcsutkája fel és le sétált.

— Meg fogsz hülni, annyi szent.

— Elviszem a te selyemkendődet.

Abbahagyta a fel s alá járást, mutatóujja hegyével megfogta Arnica állát, mint a hogy a kis babáknak szokták, ha mosolygásra akarja bírni őket az ember. Gaston tartózkodó álláspontot foglalt el. Amadé hozzá fordult.

— Te fogod majd megnézni a menetrendet és megmondod nekem, hogy mikor indul egy jó vonat Marseillebe, a mely harmadik osztályt is visz. Igen, igen. Ragaszkodom a harmadik osztályhoz. És készíts nekem részletezett úttervet, melyben fel legyen írva, hogy hol kell átszállni, hol lehet ebédelni és vacsorázni, egészen a határig. Azután már tudni fogom és majd csak eligazodom valahogy magam is. Isten majd csak elvezet Rómába. Ti majd irtok oda nekem, poste restante.

Küldetésének fontossága veszedelmes mértékben fűtötte az agyvelejét. A mikor Gaston elment, újból fel s alá kezdte mérni a szobát s ezt mormogta:

— Hogy én rám várt ez a küldetés! — Az egész embert valami elragadtatás és meghatott hála szállta meg: végre megvan a létjogosultsága. — Az Istenért, Asszonyom, ne tartsa vissza! Olyan kevés ember van a földön, a ki fel tudja ismerni hivatását.

Arnica nem tudott többet elérni, mint annyit, hogy ezt az éjszakát még mellette tölti. Gaston különben is a reggel nyolcz órai vonatot jelölte meg, mint legalkalmasabbat a menetrendben, melyet még este elhozott Fleurissoirekéhoz.

Zuhogott az eső azon a reggelen. Amadé nem egyezett bele, hogy akár Arnica, akár Gaston kikísérje az állomásra. Senkinek sem volt egy bucsutekintete a bohókás, halszemű utas számára, kinek nyaka piros selyemkendőbe volt csavarva s a ki jobbkezeiben szürke vászontászkát tartott, melyre névjegye volt rászőgezve, balkezeiben egy öreg esernyőt, karján pedig nagy kockás sált, — s a kit a vonat magával vitt Marseille felé.

IV.

Ebben az időtáiban gróf Baraglioul Gyula is Rómába utazott valami fontos szociológiai kongresszusra. Talán nem hívták meg külön (szociális kérdésekben inkább meggyőződésiek voltak csak, mint szakértelmek), de örült minden alkalomnak, a mikor összeköttetésbe juthatott a tudomány kitűnőségeivel. Minthogy Milano természetszerűleg útjába esett, az a város, hova, mint tudjuk, Anzelm atya tanácsára Armand Dubois-ék költöztek, felhasználta ezt az alkalmat arra, hogy felkeresse sógorát.

Ugyanazon a napon, a melyen Fleurissoire elhagyta Paut, Gyula Anthime aijtán csöngetett Milanóban.

Nyomorult kis háromszobás lakásba vezették be, ha ugyan szobáknak lehetett nevezni azt a sötét vackot is, melyben Veronika maga főzte a főzeléket, rendes napi ebédjüket. Egy ronda aczélflektor vetette vissza homályosan a kis udvarból besűrűdő fényt. Gyula tanácsosabbnak tartotta kezében tartani kalapját, mint letenni arra a gyanus viaszkosvászonra, mely az ovális asztalt borítá s undorral szemlélte a bútorok ócska huzatát. Megfogta Anthime karját és rákiáltott:

— Maguk nem maradhatnak itt, kedves barátom.

— De hát miért kell engem sajnálni? — kérde Anthime.

A hangok hallatára Veronika is megjelent.

— Elhisze-e, édes Gyula, hogy Anthime mindazon mellőzés és kijátszás dacára, melynek áldozatai vagyunk, mindig csak ezt hajtja?

— De hát ki költöztette magukat Milanoba?

— Anzelm atya, de Via in Lucina-i lakásunkat különben sem tarthattuk volna meg.

— Nem is volt szükségünk rá, — jegyezte meg Anthime.

— Nem ez a kérdés. Anzelm atya anyagi kártérítést ígért. Tudta, hogy milyen nyomorban vannak?

— Úgy tesz, mintha nem tudná, — jegyezte meg Veronika.

— Panaszt kell tenni a tarbes-i püspöknel.

— Ezt Anthime meg is tette.

— Mit mondott?

— Kitiű ember az. Hatalmasan megerősített vallásos meggyőződésében.

— De hát mióta itt vannak, nem fordultak senkihez?

— Pazzi bíborossal, ki figyelmére méltatott, nem sikerült beszélnem, hanem írtam neki nemrég. A mikor átutazott Milanón, azt üzente nekem az inasával.

— Hogy köszvénye miatt sajnálatára szobájában kell maradnia, — vágott közbe Veronika.

— De hát ez gyalázat! Értésíteni kell Rampollát, — kiáltott fel Gyula.

— De miről értesítsük, édes harátom? Az igaz ugyan, hogy hiányt szenvedek, de hát mire van tulajdonképpen szükségünk? Míg tévtanokban hittem, addig gazdag voltam, de akkor bűnös voltam és beteg. Most egészséges ember vagyok. Régente volt igaza, hogy sajnált engem. Pedig tudja jól, hogy a hamis javak elfordítják az ember lelkét Istenőtől.

— De végtére is, ezek a hamis javak járnak Magának. Belenyugszom abba, hogy az Egyház e javak megvételét tanítja, de nem egyezem bele abba, hogy megfoszsa Magát attól, a mi megilleti.

— Ez az igazság, — mondá Veronika. — Nagy megkönnyebbüléssel hallok ezeket a szavakat. Anthime megbékülése a sorssal az én véretem forrásba hozza, nincs mód rá, hogy az ember rávegye arra, hogy síkra szálljon az igazáért. Meg hagyja koppasz-tani magát, mint egy liba, sőt még meg is köszönné az illetőnek, a miért kegyeskednék elvinni tőle valamit az Ur szent nevében.

— Veronika fiam, rosszul esik nekem, ha így hallak beszélni. Minden, mit az Ur nevében tesz az ember, jól van téve.

— Én nem szeretem, ha baleket csinálnak belőled.

— Istennek bizonyára jobban tetszik ez a viselkedés.

Veronika Gyula felé fordult.

— Hallja? Nos hát ilyen ő mindig. Mindig csak prédikációt hall az ember tőle s ha össze-vissza jártam a várost, bevásároltam, megfőztem és kijakarítottam, ő mindig csak az Evangéliumot idézi és azt találja, hogy nagyon hamar tűzbe jövök olyan dolgokért, a mikért nem érdemes és azt tanácsolja, hogy inkább nézzem a mezők lilomát.

— Én legjobb tudásom szerint iparkodom segíteni rajtad, — mondá Anthime, anyagi jószág hangján, — számtalanszor javasoltam már, hogy miután mozgékonyaságom visszafért, szívesen járok én a vásárra és elvállalom a háztartás gondjait is helyetted.

— Ez nem a férfira tartozik. Írd te csak meg a szentbeszédeidet, de iparkodjál legalább arra, hogy jobban megfizessék. — Veronika mindinkább izgatott hangon folytatá, pedig régen mindig csak mosolygott. — Hát nem szegény ez? Ha arra gondolok, hogy mit keresett régente a „Dépêche”-be írt pogány cikkivel! A „Pélerin” ezzel szemben alig fizet néhány garast erkölcsi prédikációiért, ő meg még így is módot talál rá, hogy a jövedelme háromnegyed részét szegényeknek juttassa.

BUCSUSOK VISSZATÉRÉSE MÁRIA-REMETÉRŐL.

— Hiszen akkor egészen szent ember lett belőle! — kiáltott fel Gyula bámulattal.

— No hát már kicsit sok nekem ez a szent ember! Nézzem csak ide például, — s a szoba sötét sarkából előhúzott egy tyúk-kosarat, — ez az a két patkány, melynek a tudós úr annakidején elvette a szeme világát.

— Miért térsz vissza mindig erre? A régi időben, a mikor kísérleteztem velük, te adtál enni nekik s kikaptál tőlem miatta... Ez bizony igaz, Gyula, bűnösségem idejében hiú tudományos kíváncsiságból megvakítottam ezeket a szerencsétlen állatokat; most gondjukat viselem, és csak természetesen.

— Szeretném, ha az Egyház is természetesnek találná, hogy megtegye Magával ugyanazt, a mit Maga tesz a patkányokkal, minthogy az is tulajdonképpen elvette a szemvilágát.

— Elvette a szemem világát! Maga beszél így? Megvilágosított inkább.

— Anyagilag értem. Az az állapot, melyben az Egyház szenvedni enged, trühetetlen. Az Egyház kötelezettségeket vállalt ebben az esetben és szükséges, hogy megtartsa azokat, becsülete szempontjából épűgy, mint a mi hitünk szempontjából. — Veronikához fordulva így folytatá: — Ha nem kaptak meg semmit, forduljanak még magasabb helyre, mindig csak magasabbra. Minek is említettem Rampollát? Magához a pápához fogom elvinni a kérvényt, ő jól ismeri az egész történetet. Az igazságosság ily kijátszása elég fontos eset ahhoz, hogy értesítsük róla. Holnap máris Rómába utazom.

— De csak itt marad nálunk ebédre? — Veronika alig merészkedett erre a kérdésre.

— Bocssánnak meg, az én gyomrom nem valami jó (s Gyula, kinek ápolt körmei voltak, észrevette Anthime rövid, gondozatlan ujjait.) Rómából való visszatértemkor majd hosszabb látogatást teszek Maguknál.

Jó reménységet kívánt és elbúcsúzott tőlük.

IV. KÖNYV.

AZ EZERLÁB.

I.

Fleurissoire Amadé Paut 500 frankkal a zsebében hagyta el. Ez az összeg elegendőnek látszott az utazásra, dacára azoknak az előre látható hiábavaló kiadásoknak, a mikbe a szabadkőművesek gonoszossága bizonyára bele fogja kergetni. Az esetben is, ha ez az összeg nem volna elég és kénytelen volna tartózkodását meghosszabbítani, mindig írhat még pénzért Blafaphasnak, ki egy bizonyos összeget számára tartalékba helyezett.

Pauban senkinek sem volt szabad tudnia, hogy hova utazik, jegyét csak Marseilleig váltotta meg. Marseilleből Rómáig a harmad-osztályú jegy ára csak 38 frank és ez még arra is módot ad neki, hogy utazását megszakíthassa. Ezt az alkalmat nem arra akarta felhasználni, hogy az idegen városok iránti kíváncsiságát elégítse ki, mert az sohasem volt meg benne valami nagy mértékben, hanem inkább arra, hogy jól kialsassa magát, e tekintetben ugyanis nagyon nagy igényei voltak és mindennél jobban félt a fehér éjszakáktól. Minthogy fontos volt az Egyháza számára, hogy Rómába teljes frissességben érkezze meg, nem fogja bánni, ha két napi késedelemmel és nagyobb szállodai költség árán érkezik is Rómába... Ez még mindig kisebb áldozat, mint egy a vonaton töltött és kétségkívül álmatlan éjszaka, mely az egészségre nézve is ártalmas a többi utas lehelletének belélegzése miatt. Azután meg esetleg az utasok egyike friss levegőt akar szippantani és kinyitja az ablakot, akkor meg biztos a meghülés... Így tehát inkább Marseilleben tölti az első éjszakát, Genuában a másodikikat, egyikében azoknak a ha nem is épen pompás, de mindenesetre kényelmes szállodáknak, melyeket az ember mindig könnyen megtalál a pályaudvarok szomszédságában. Rómába tehát csupán harmadnap este fog megérkezni.

Mulattatta az utazás gondolata és az is, hogy egyedül fogja megtenni. Negyvenhét esztendőskora dacára eddig mindig gyámság alatt volt és vagy felesége, vagy Blafaphas barátja kísérte utjaiban. Belemélyve a szakasz sarkába, meglegegedten mosolygott és jó reménységgel indult a hosszú útnak. Minden rendben ment egészen Marseilleig.

Második nap azonban már továbbutazása nem sikerült. Belemélyve a középosztályos Baecker olvasásába, melyet csak az imént vásárolt, rossz vonatra ült és egyenesen Lyon felé robbogott, a mit csak Arlesben vett észre, épen abban a percben, a mikor a vonat tovább indult. Kénytelen volt utját Tarrasconig folytatni, ott leszállt, visszautazott Marseillebe s egy esti vonattal indult tovább, mely elvitte Toulonig. Inkább választotta ezt a módot, mintsem hogy még egy éjszakát töltsön Marseilleban, hol poloskák háborgatták.

Szobája pedig, mely a Cannebière-re nézett, egészen barátságos volt, valamint az ágy is, melyben teljes bizalommal helyezkedett el, miután zásér rendben összehajtottá ruháit, felírta kiadásait és elmondta esti imáját. Majd eldől a fátadtságtól és azonnal elaludt.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A fekete futár. Törzs Jenő a mai magyar színezet egyik büszkesége. Rendkívüli munkakerő, évek óta csaknem minden nap játszik a Magyar Színházban s mindig nagy, sőt néha abnormisan néhez szerepeket, finom és fogékony intelligencia, amely mindig teljes megértéssel fogja fel az író szándékát, sokoldalú ábrázoló képesség, amely hozzá tud idomulni a legkülönbözőbb színpadi alakokhoz és mindent biztos készséggel ábrázol. Sikerben keveseknek volt több része, mint neki, a közönség mindig mellette áll, minden szereplése csak fokozza népszerűségét. Most új téren próbál sikert aratni az irodalomban. Regényt írt, amely most jelent meg egy szép kiállítású kötetben, *A fekete futár* címmel. A siker most sem fogja elhagyni, mert regénye becsületet, kitűnően megkomponált és érdekesen elbeszelt munka. A fantasztikum határán mozog a témája, s hol átlépi a határt, hol visszatér a realitás talajára, de hangulatban és stílusban azért egységes marad, az író biztos kézzel tartja mondanivalója gyeplőit. Egy emberről szól, a ki folyton harcban áll az árnyakkal, mert ez az árnyék szimbolizálja kétségbeesett, dühös szerelmét egy abnormis szerelmi berendezkedésű kegyelmes asszonnyal. A harcban a regény hőse a túlzatosság olyan állandó feszültségében él, a melynek csak egy gyöngye lökés kell, hogy az örülségre csapjon át s ez az izgatót légkör adja meg a regény hangulatát. Az egész cselekvény tele van feszültséggel s az író ereje abban nyilvánul leginkább, hogy ezt a temperatúrát eleitől végig tartani tudja elankadás és felcsiklás nélkül. Megvan az a művészi készsége, hogy a legizgalmasabb dolgokat a legegyszerűbb módon tudja elmondani, elbeszélő módja élénk, temperamentumos, de fegyelmezett és mértéktartó. Ugyanígy fegyelmezett a kompozíció is: az egész regény olyan egységes, mintha egyetlen lélekzvetéssel volna írva. Talán az író szándéka szerint való, de mi hiánynak érezzük, hogy a történet realisztikus elemekből öszeszórt háttere kissé halvány és határozott kontúrok nélküli, annyira, hogy semmiből sem lehet megállapítani, mely országban vagy mely nagyvárosban pereg le a cselekvény, — a mi érzésünk szerint a teljes hatáshoz szükséges volna a fantasztikus elemeknek szorosabb bekapcsolása a realitásba. A téma felfogásában és kiképzésében Törzs regénye modern német regényekre emlékeztet, — nem bizonyos meghatározott regényekre, hanem a modern fantasztikus német regényírás módszereire és stílusára. Egyébiránt a regény ugyanazokkal a tulajdonságokkal válik ki, a melyek szerzőjét mint színeszt kitüntetik s mindenek meggyőző bizonyítéka annak, hogy Törzs művészetét egységesen kiképzett, szerves világtérfogáson alapul. A regényt a *Színházi Élet* kiadóhivatala adta ki.

A búsképű lovag. Kárpáti Aurél gyűjtötte össze e cím alatt a lapokban megjelent irodalmi cikkeket. A címet a könyv első cikkétől kapta, amely Cervantesről és halhatatlan lovagregényéről szól. Vannak aztán a könyvben cikkek a legkülönbözőbb írókról és irodalmi kérdésekről. Dosztojevszki, Gancsarov, Boccaccio, Kemény Zsigmond, Cholnoky Viktor, Justh Zsigmond, Lovik Károly, Krudy Gyula néhány vonással odavetett arcképei, szélesebb vagy szűkebb átfogójú irodalmi témák, mint a regény fejlődése, a mese problémája, az író és olvasó viszonya stb. változnak az egyes írók személyéhez kötött cikkekkel. Kárpáti művelt és gondolkodó író, a világirodalom mindenféle mezőin járt, sokfelől hozott magának szép emlékeket, sokféle problémát átgondolt és nem egy olyan megfigyelésre bukkant, amelynek hasznát veheti az irodalom körül teljes tudományos fölszereléssel járó kutató is. A hangja nyugodt, temperált és rokonszenves, nincs meg benne a modern kritikusknál oly gyakori és oly ellenszenves oszontáció, lehetőleg egyszerűen fejezi ki magát, de azért színesen, érdekesen ír. Egyénisége kissé puha és határozott körvonalak nélküli, de van benne erős írói becsületesség, a mely mindenképen vonzóvá teszi könyvét. A teljes könyv a Táltos kiadásában jelent meg.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: Baracska Szűcs István dr. nyug. kir. közigazgatási bíró, a Lipót-rend lovagja 64 éves korában Budapesten. — *Kőrösfői-Kriesch* Aladár magyar festő- és iparművész, a gödöllői művésztelep és szónegyszövőiskola vezetője, 57 éves korában Gödöllőn. — *Karszy* Tibor, a 19. gyalogezred főhadnagya, a Signum Laudis és a sebestülési érem tulajdonosa, 31 éves korában a harcstéren szerzett betegségében, Győrben. — Egyházközi *Andrássy* Mihály volt országgyűlési képviselő, a Marczibányi-féle császárfürdői kegy. alapítvány nyug. igazgatója, 75 éves korában Tinnyén. — *Sédeni* *Ambrózy*

Nándor ügyvéd, a kassai ügyvédi kamara h. elnöke, jogtanácsos, Zemplénvármegye törvényhatósági bizottsági tagja stb., 73 éves korában Sátoraljaújhelyen. — *Váraljai* *László* Lajos dr. a m. kir. Kuriának volt bírója, a nagyváradi kir. ítélőtábla elnöke, Nagyváradon. — *Felsővásárdi* *Emőd* József, volt orsz. képviselő, az OMGE igazgatósági tagja, a nyitra vármegyei suránykai birtokán, 64 éves korában. — *Marczfalvi* *Benda* Bertalan nyug. kir. ítélőtáblai bíró Beregszászon. — *Özv. Schandl* Gaborné szül. Friedrich Franciska, 74 éves korában Veszprémben.

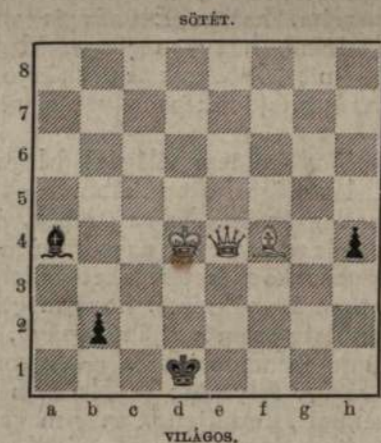
EGYVELEG.

* **Drótnélküli hangverseny.** A drótnélküli telefon kipróbálására Angolországban a múlt héten hangversenyt rendeztek, melyen *Melba*, a világhírű énekesnő a London közelében levő Chelmsfordban, a Marconi-társaság épületében beleszólt egy mikrofonba, amely a hangját tovább vitte, úgy hogy sok száz kilométernyire, Párisban és Hágában is jól hallották a megfelelő felvevő készülékekben, akárcsak ha gramofon-lemezzel szólt volna *Melba* hangja.

A Liget-Szanatórium a Svábhegyen. A budai hegyvidék dús levegőjét, mérhetetlen nyugalalmát, tiszta egészségét gyógyításra használni a legbecsebb gondolat. A beteg testre és beteg lélekre magának a fenséges természetnek, pazar tenyészetnek is óriási hatása van. Azok, a kik pünkösdi vasárnapján a Svábhegyen jártak szanatórium-avatáson, ezekkel a gondolatokkal teltek meg. A budapesti orvosi kar kintinói s a sajtó képviselői elragadtatással szemlélték meg a Liget-Szanatórium svábhegyi részét, amely kiegészítője, teljessé tevője a régi, kiváló nevű Nagy János-utcai intézetnek. Dr. *Jakab* László igazgató-főorvos szakavatott, buzgó munkája létesítette az új szanatóriumot, a hol idegbetegek, diétások, hideg- és forró-kúrások és tüdőlk ideális kezelésében részesülnek. A pompás, kedves épületrészlet magában véve is látványosságunkba megy csodálatos parkjával, nagystílusú vízgöngyöztetéssel, ma pedig a gyógyítás legmodernebb eszközeivel, nap- és légfürdőkkel, fekvőtérasszokkal, gyermek-tornahelyekkel várják azokat, a kik a biztos gyógyulás, fölépülés, megerősödés biztos reményével jöhetnek ide.

SAKKJÁTÉK.

3166. számú feladvány dr. Goldtól, New York.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 5-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *Este van, este van, ki-ki nyugalomba.*

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. és II. kibocsájtást, különlegességeket is. **SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.**

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.).

1000 és 1000 nő és férfi dicséri a
 Botár-féle **hajnövesztőt,**
 mely mekapadályozza a hajhullást és az őszülő hajnak visszajadja eredeti színt. Ára 20 és 30 korona.
 Botár-féle **szeplőkrém**
 az arcon levő szeplőt, foltot és pattanásokat legkisebbséggel eltüntet. Ára 30 K.
BOTAR REGINA kozmetikai intézete
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. sz. I. emelet.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)
 A főváros első és legrégibb csipkétisztító, vegytisztító és kelme-festő gyári intézete.
Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85.
 Fiók: II., Fő-utca 27. IV., Eski-út 6. Kecskeméti-utca 14. V., Harmad-utca 4. VI., Teréz-körút 39. Andrássy-út 16. VIII., József-körút 2.

Az intézetet kereskedelmi akadémián nővendékeknek különös figyelmébe ajánljuk.
Rhenania-Tanintézet
 Neuhausen-Schaffhausenban (Svájc)
 a volt Schweizerhof nagyüzletében. Az összes szakokat felölelő tanintézet. Külön osztályok minden egyes tanzak részére. Előkészítő egyetemre és műegyetemre. Felsőkereskedelmi iskola stb. Kereskedelmi nyelvtanítás. Az intézet állami felügyelet alatt áll. Korlátolt számu növendékek felvételének.
 Előjegyzést már most elfogad, prospektussal és értesítéssel szolgál az igazgatóság és Szalay Ferencz úr, Budapest, IX., Szveteny-utca 21. szám. (Svájci főkonzulátus).

Rézgálic legprimább, sötétkék, kristályos, 1 kg. — 48 K
Raffia, legprimább, 1 kg. — 72 *
Vörösréz Vermorel-rendszer, permetező 3000 *
Vörösrézből készült mosóüstök nagy választékban
SZONTÁGH PÁL rézárúgyár
 Budapest, IX., Üllői-út 19.

Koksz fűtési, ipari, gazdasági és kovács-lási célokra a pestszentlőrinczi (Csézy-féle) telepről, azonnal szállítható waggon- vagy teljes fuvaráttelekben. **Tanácsos a téli szükségletet melőbb fedezni!**
Pestszentlőrinczi Koksztermelő Vállalat
 Budapest, V., Rudolf-tér 5. * Tel. 115-27.

Keresztény **forgalmi iroda**
 Budapest, IX., Ráday-utca 16.
 Birtokokat, telkeket, házakat, villákat, üzleteket adunk-vevünk és közvetítünk. Bank- és értéktársaságok bizományi ügyleteket zótünk és lebonyolítunk. Hirdetéseket gyűjtünk és terjesztünk. * Keresk. tudakozódó. Export-import.

A JÓ PAJTÁS
BENEDEK ELEK
GYERMEKUJSÁGA
 két nagyobb elbeszéléssel indul az új esztendőben.
 Az egyik: Rókané ömeltósága a forradalom alatt, a másik: A munka hőse. Amaz *Benedek Elek*, emezt *Lampérth Géza* írta.
 Szívet-leket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok valóságos kincsesháza a Jó Pajtás.
 Rendes munkalársai: *Váradi* Antal, *Vargha* Gyula, *Lampérth* Géza, *Feleki* Sándor, *Kürthy* Emil, *Anzori* Gyula, *Mihályffy* Fái Lenke, *Berenyi* Lászlóné, *Tábori* Kornél, *Sándor* Sándor, *Kozma* Imre, *Szekely* Nándor, *Benedek* János stb.
 Állandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőktől a gyermekifjúságnak való költeményeket.
 A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.
 Előfizetési ára negyedévre 10 korona. Egyes szám ára egy korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

13. SZÁM. 1920. (67. ÉVFOLYAM.)
 SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL**
 Budapest, JULIUS HÓ 11.
 Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Előfizetési ára: az április-juniusi évfolyamra 20 korona. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 3 korona.
 Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4. Külföldi előfizetésekhöz a postailag megállapított viteldij is csatolandó.

A KOSZORÚK ELHELYEZÉSE.
 AZ 1919. JULIUS 24-IKI ELLENFORRADALOM EMLÉKOSZLOPÁNAK LELEPLEZÉSE A LUDOVIKA-AKADÉMIÁBAN.